

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۲، شماره ۶، پاییز ۱۳۹۳

ص ص: ۴۳-۵۴

ارتباط بین انگیزه های مشارکت و تعهد ورزشی در بین ورزشکاران جانباز و معلول

بهناز علی حسینی^{۱*} - حسن بحر العلوم^۲ - سیدرضا حسینی نیا^۳

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شاهرود، شاهرود، ایران ۲. دانشیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه شاهرود،

شاهرود، ایران ۳. استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه شاهرود، شاهرود، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۲۱، تاریخ تصویب: ۱۳۹۴/۰۳/۱۷)

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی ارتباط بین انگیزه های مشارکت ورزشی و تعهد ورزشی ورزشکاران جانباز و معلول بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه ورزشکاران شرکت کننده (۲۵۰ نفر) در مسابقات دو و میدانی قهرمانی کشور جانبازان و معلولان تشکیل دادند که ۱۲۲ نفر به عنوان نمونه آماری تصادفی انتخاب شدند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه های ویژگی های جمعیت شناختی، انگیزه های مشارکت ورزشی گیل و همکاران (۱۹۸۳) و تعهد ورزشی اسکانلن و همکاران (۱۹۹۳) استفاده شد. برای تحلیل داده ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره، t مستقل و برای تعیین روابط بین متغیرها در قالب مدل علی از مدلسازی معادلات ساختاری استفاده شد. یافته ها نشان داد که بین تمام زیرمقیاس های انگیزه های مشارکت ورزشی و تعهد ورزشی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و انگیزه های کسب سلامتی و شهرت قوی ترین پیش بینی کننده تعهد ورزشی اند. همچنین انگیزه های مشارکت ورزشی تأثیر مثبت و معناداری بر تعهد ورزشی دارند و توانسته اند ۳۴ درصد از واریانس تعهد ورزشی را تبیین کنند. کلیه شاخص ها نیز نشان دهنده برازش مطلوب مدل بودند. به طور کلی نتایج بیان می کند که مسئولان و مربیان باید به منظور تقویت تعهد ورزشی در جانبازان و معلولان به انگیزه های آنها به ویژه انگیزه کسب سلامتی توجه بیشتری داشته باشند.

واژه های کلیدی

انگیزه، تعهد ورزشی، جانبازان و معلولان، سلامتی، شهرت.

مقدمه

براساس گزارش بهداشت جهانی (۲۰۰۴)، فعالیت بدنی مسئله‌ای مرتبط با سلامت عمومی است و یافته‌هایی در زمینه آثار مفید آن بر رشد جسمانی، روانی و اجتماعی افراد گزارش شده است (۳۰). شرکت منظم در فعالیت بدنی افراد با معلولیت‌های جسمانی می‌تواند به افزایش قدرت عضله، انعطاف‌پذیری، چگالی مواد معدنی استخوان، سلامت عملکردی (افزایش سرعت راه رفتن، تعادل و استقلال در عملکرد) و کاهش خطرهای قلبی-عروقی و کاهش علائم شرایط ثانویه^۱ مانند درد و خستگی، ارتقای سلامت روانی همچون بهزیستی، رضایت‌مندی و ادراک از کیفیت زندگی منجر شود (۲۶). لانم^۲ و همکاران (۲۰۰۹) گزارش کردند که افراد با معلولیت جسمانی نسبت به افراد سالم، رضایت کمتری از زندگی دارند (۲۲).

نتایج پژوهش باسلاو و اندرسون^۳ (۲۰۰۶) نیز بیانگر آن است که شرکت منظم این افراد در فعالیت‌های بدنی می‌تواند بر سلامت جسمانی، بهزیستی روانی ادراک‌شده و کیفیت زندگی آنان تأثیرگذار باشد؛ با وجود این میزان شرکت افراد معلول در فعالیت‌های بدنی کمتر از افراد سالم گزارش شده است (۱۲). در شرایط کنونی اجرای فعالیت‌های ورزشی برای جانبازان و معلولان اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده و از یک وسیله تفریحی و درمانی پا فراتر گذاشته و به‌عنوان عاملی در جهت تکامل نارسایی‌های جسمانی و روانی آنان مدنظر قرار گرفته است. فعالیت‌های ورزشی از جمله عواملی هستند که نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در انتقال معلول به دوره سازگاری دارند و به آنان چگونه زندگی کردن و چگونگی مقابله با شرایط گوناگون را می‌آموزند. اصولاً معلولان در طول فعالیت ورزشی دیگران را می‌پذیرند، به خود اعتماد

پیدا می‌کنند، حد توانایی و ناتوانی‌های خود را می‌شناسند، برای یادگیری بیشتر تلاش می‌کنند، از اشتباهات و خطاهای خود درس می‌گیرند و در زندگی اجتماعی از این تجربیات بهره می‌برند (۶).

نتایج پژوهش بلایند و تاب^۴ (۱۹۹۹) نشان داد که فعالیت بدنی موجب می‌شود که معلولان به‌عنوان یک شهروند احساس شایستگی کنند، دستیابی به هدف‌های اجتماعی در آنها تسهیل شود و از لحاظ بدنی و روان‌شناختی تقویت شوند (۱۱).

افراد معلول با هر نوع و درجه‌ای از معلولیت، ناخواسته دچار نوعی از سبک زندگی می‌شوند که شاید بتوان آن را سبک زندگی غیرفعال نامید. در این سبک زندگی بدن از تحرک لازم برخوردار نیست و طبیعی است که سلامتی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. به‌نظر می‌رسد سطح پایین آمادگی جسمانی معلولان مرتبط با محدودیت‌ها و موانع رشد حرکتی (۱۸)، سبک زندگی غیرفعال، شانس کمتر برای شرکت در فعالیت‌های تفریحی و اجتماعی (۱۷) و کمبود انگیزش برای حداکثر تلاش در حین تمرین باشد (۱۶).

ورزش و فعالیت بدنی اهمیت بسیاری برای سلامتی افراد معلول دارد به‌طوری‌که تحقیقات نشان داده است معلولان ورزشکار سلامتی بیشتر و رضایت‌مندی بالاتری از زندگی خود نسبت به معلولان غیرورزشکار دارند (۳۱). در این زمینه، برخی موانع و فرصت‌ها وجود دارد که می‌توانند موجب کاهش یا افزایش مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی شوند؛ جارسما^۵ و همکاران (۲۰۱۴) با بررسی این موضوع نشان دادند که موانع محیطی مشارکت ورزشی شامل فقدان امکانات حمل و نقل، مشکل در دستیابی به اماکن ورزشی، معلولیت و فقدان سلامتی است و شرایط تسهیل‌کننده مشارکت شامل

1 . Secondary Conditions

2 . Lannem

3 . Boslaugh, and Andresen

4 . Blind and Taub

5 . Jaarsma

چند انگیزه دارند و در واقع، انگیزه، محرک همه رفتارها به شمار می رود و میزان تلاش و فعالیت هر ورزشکار در مسیر موفقیت به میزان انگیزه وی بستگی دارد (۹).

انگیزه های مشارکت ورزشی در تحقیق گیل^۳ و همکاران (۱۹۸۳) شامل مؤلفه های سلامتی و تندرستی^۴، فعالیت با دوستان^۵، شهرت^۶، پایگاه اجتماعی^۷، رویدادهای ورزشی^۸ و کسب آرامش از طریق ورزش^۹ است (۱۵). سیدعصری^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۳)، در تحقیقی انگیزه های شرکت دانشجویان در فعالیت های ورزشی را کسب شادی و نشاط و انگیزه های تداوم فعالیت ورزشی را تناسب اندام، کنترل وزن و کاهش استرس بیان کردند (۲۸). شرکت کنندگان در ورزش های همگانی در فضای باز، عوامل انگیزش خود را کسب سلامتی و آمادگی جسمانی، لذت و نشاط، بهبود روابط شغلی، پیشگیری و درمان بیماری ها و تعامل اجتماعی گزارش کرده اند (۵)، در تحقیق دیگری انگیزه های لذت و شادابی و سلامت جسمانی به ترتیب قوی ترین پیش بینی کننده های تعهد ورزشی بوده اند (۷).

در همین راستا، انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش تنیس، داشتن ظاهر خوب، تناسب اندام، سلامتی و انجام کارهایی که توانایی آن را دارند گزارش شده است (۱۳). هیردن^{۱۱} (۲۰۱۴)، حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، گارسیا و همکاران (۲۰۱۰) و کرینان و همکاران (۲۰۱۰) بیان کردند که بین انگیزش درونی و بیرونی با مشارکت ورزشی ارتباط مثبتی وجود دارد و عدم انگیزش،

سرگرمی، کسب سلامتی و روابط متقابل اجتماعی است (۲۰). با وجود این، دستیابی به فواید بی شمار ورزش، مستلزم مشارکت و تمرینات مستمر و منظم است. در این راستا یکی از عواملی که موجب تداوم و حضور مستمر در فعالیت های ورزشی می شود تعهد است. تعهد نقش مهمی در میزان تلاش، سخت کوشی و عملکرد ورزشکار دارد و می تواند دستیابی به اهداف فردی و تیمی را تحت تأثیر قرار دهد (۳).

بنابر تعریف اسکانلن^۱ و همکاران (۱۹۹۳)، تعهد ورزشی^۲ به عنوان یک ساختار روانی تعریف می شود که نشان دهنده تمایل و تصمیم به ادامه مشارکت ورزشی است و تعهد یکی از عواملی است که می تواند مشارکت مستمر در فعالیت های ورزشی را تحت تأثیر قرار دهد (۲۷). لایوینگ (۲۰۱۲) با بررسی تعهد ورزشی در بین بازیکنان بسکتبال با ویلچر نشان داد که لذت از ورزش، حمایت اجتماعی و توانایی ادراک شده از فاکتورهای اصلی تعهد ورزشی در این معلولان هستند (۲۳). تحقیقات نشان داده اند که ورزش بلندمدت بر ویژگی های شخصیتی فرد تأثیر می گذارد و فرد را برای رویارویی با مشکلات اجتماعی آماده می کند. از جمله تأثیرات ورزش منظم، بهبود کیفیت زندگی و افزایش قدرت تصمیم گیری است. بنابراین برای داشتن اجتماعی بهتر و شاداب تر باید مشارکت ورزشی را در بین اقشار مختلف ترویج داد، برای این امر باید به انگیزه های افراد برای شرکت در فعالیت بدنی توجه شود زیرا هر فردی برای شرکت در ورزش دلایل و انگیزه های خاص خود را دارد (۱).

با وجود تفاوت های بسیار زیاد بین افراد در نوع انگیزه هایشان و تنوع انگیزه ها، فصل مشترک آنها این است که همه انسان ها برای دست زدن به هر کاری یک یا

- 3 . Gill
- 4 . Fitness and health
- 5 . Action with friends
- 6 . Popularity
- 7 . Social status
- 8 . Sport events
- 9 . Relaxation through sport
- 10 . Seyyed Asri
- 11 . Heerden

- 1 . Scanlan
- 2 . Sport commitment

ارتباط منفی با مشارکت ورزشی دارد (۲۱، ۱۹، ۱۴، ۴). سوارس^۱ و همکاران (۲۰۱۳) با مقایسه انگیزه‌های مشارکت در ورزش مدارس در بین دختران و پسران بیان کردند که انگیزه‌های درونی بیشتر از انگیزه‌های بیرونی موجب مشارکت دانش‌آموزان در ورزش می‌شود و باید انگیزه‌های سرگرمی، لذت بردن از بازی و بودن با دوستان جزء اهداف ورزش مدارس باشد (۲۹).

در حوزه ورزش جانبازان و معلولان، ورزشکاران پارالمپیک دلایل عمده مشارکت در ورزش را سرگرمی، حمایت، تناسب اندام، پاداش و کاهش استرس گزارش کرده‌اند (۲۵)؛ نتایج تحقیق میرا^۲ و همکاران (۲۰۱۴)، بررسی انگیزه‌های مشارکت ورزشی ورزشکاران ویلچری نشان داد که در بین پنج فاکتور انگیزشی وظیفه‌مداری، یکپارچگی اجتماعی، تناسب اندام، هدف‌مداری و انگیزه‌های محرک اجتماعی، انگیزه یکپارچگی اجتماعی مهم‌تر از سایر عوامل بود (۲۴). کیانی و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که کسب نشاط و لذت، آثار مثبت ورزش و حفظ تندرستی از عوامل اصلی گرایش جانبازان و معلولان به فعالیت‌های ورزشی است (۸). با اینکه ورزش نقش بسیار مهمی در بهبود سلامت عمومی و تعامل اجتماعی معلولان دارد و این موضوع در پژوهش‌های بسیاری تأکید شده است (۳۱، ۲)، شواهد موجود، مشارکت اندک آنان در فعالیت‌های ورزشی را نشان می‌دهد.

در ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی توجه ویژه‌ای به ورزش جانبازان و معلولان شده است و این ورزشکاران تاکنون توانسته‌اند افتخارات بسیاری را در سطح جهانی کسب کنند، به‌طوری‌که امروزه ورزشکاران جانباز و معلول ایران از رقبای سرسخت میادین ورزشی جهان هستند. با وجود این افتخارات بزرگ، در حوزه انگیزه‌های مشارکت و

تعهد ورزشی جانبازان و معلولان پژوهش‌های بسیار اندکی انجام گرفته است و شاهد مشارکت کم‌رنگ آنها در ورزش‌های گوناگون هستیم. با توجه به اهمیت مشارکت مستمر این قشر از جامعه در فعالیت‌های ورزشی و نقش عوامل انگیزشی در این راستا، این پژوهش درصدد است تا با بررسی ارتباط بین انگیزه‌های مشارکت ورزشی و تعهد ورزشی گامی هرچند کوچک در زمینه ارتقای دانش و اطلاعات مدیران و دست‌اندرکاران جهت جذب و حفظ معلولان در فعالیت‌های ورزشی بردارد.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و طرح آن توصیفی و از نوع همبستگی است که به شکل میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش، کلیه ورزشکاران معلول جسمی-حرکتی (۲۵۰ نفر) شرکت‌کننده در مسابقات دو میدانی قهرمانی کشور (تابستان ۱۳۹۳) بودند. نمونه آماری با استفاده از جدول مورگان ۱۴۸ نفر برآورد شد که پس از توزیع، ۱۳۴ پرسشنامه برگشت داده شد و در نهایت پس از حذف موارد مخدوش، ۱۲۲ پرسشنامه تجزیه و تحلیل آماری شد. به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، تعهد ورزشی اسکانلن (۱۹۹۳) و انگیزه‌های مشارکت ورزشی گیل و همکاران (۱۹۸۳) استفاده شد (۲۷، ۱۵). روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظرهای نه تن از استادان و کارشناسان تربیت بدنی تأیید شد و پایایی آنها در یک مطالعه مقدماتی روی ۳۰ نفر از ورزشکاران و با استفاده از آلفای کرونباخ برای تعهد ورزشی ($\alpha = 0/76$) و برای انگیزه‌های مشارکت ورزشی ($\alpha = 0/91$) به‌دست آمد. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و برای تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون آلفای کرونباخ، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره به روش

1 . Soares

2 . Meera Abdullah

معناداری بین خرده‌مقیاس‌های انگیزه مشارکت ورزشی با تعهد ورزشی وجود دارد. همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است، خرده‌مقیاس کسب سلامتی ($r = 0/50$) بیشترین و خرده‌مقیاس شرکت در رویدادهای ورزشی ($r = 0/24$) کمترین ارتباط را با تعهد ورزشی ورزشکاران جانباز و معلول داشته است.

نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون (جدول‌های ۲ و ۳) نشان داد که از بین خرده‌مقیاس‌های انگیزه‌های مشارکت ورزشی، تنها انگیزه‌های کسب سلامتی و کسب شهرت توانسته‌اند تعهد ورزشی را به‌طور معناداری پیش‌بینی کنند.

در جدول ۴، به منظور مقایسه تعهد ورزشی آزمودنی‌ها از آزمون t مستقل در حالتی که تجانس واریانس وجود نداشته باشد، استفاده شد. نتایج نشان داد که تفاوت معناداری بین زنان و مردان ورزشکار وجود دارد، به‌طوری‌که بررسی میانگین نمره‌های تعهد ورزشی در بین زنان و مردان نشان‌دهنده میانگین بالاتر در بین زنان است.

همان‌طور که در جدول ۵ نشان داده شده است، برای مقایسه انگیزه‌های مشارکت ورزشی در بین آزمودنی‌ها از آزمون t مستقل (در حالتی که تجانس وجود نداشته باشد) استفاده شد، با توجه به نتایج، تفاوت معناداری بین زنان و مردان ورزشکار در تمام زیرمقیاس‌های انگیزه‌های مشارکت ورزشی، به‌جز انگیزه شرکت در رویدادهای ورزشی وجود دارد و این انگیزه‌ها در زنان قوی‌تر از مردان بوده است. بررسی میانگین نمره‌های انگیزه‌های مشارکت ورزشی در زنان و مردان نشان‌دهنده اختلاف بسیار کمی در بین آنان است.

همزمان، آزمون t مستقل و همچنین برای تعیین روابط بین متغیرها در قالب مدل علی از مدلسازی معادلات ساختاری بهره گرفته شده است.

در انجام آزمون‌های مذکور از نرم‌افزارهای آماری SPSS ver 19 و AMOS ver 22 استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

برای بررسی توزیع داده‌ها از شاخص‌های کشیدگی و چولگی^۱ استفاده شد. بررسی این شاخص‌ها نشان داد که کشیدگی و چولگی داده‌ها بین ± 2 قرار دارند، بنابراین فرض عدم طبیعی بودن توزیع داده‌ها رد شد (10).

همچنین نتایج آماره تولرانس^۲ و عامل تورم واریانس^۳ نشان داد که همخطی چندگانه بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها نشان داد که ۵۷/۴ درصد شرکت‌کنندگان مرد و ۴۲/۶ درصد زن بودند و غالب آزمودنی‌ها (۶۱/۵ درصد) در رده سنی ۲۱ تا ۳۲ سال قرار داشتند. بیشتر آنان (۶۳/۱ درصد) ۲ تا ۷ سال سابقه فعالیت ورزشی داشتند و بیشتر آنان (۶۱/۵ درصد) کسب مقام قهرمانی کشوری را در سوابق خود داشتند و ۱۷/۲ درصد آزمودنی‌ها دارای مقام‌های آسیایی و جهانی بودند.

از آنجا که زیربنای اصلی مدل‌های معادلات ساختاری ماتریس همبستگی است، در جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق آورده شده است. با توجه به نتایج، انگیزه‌های کسب سلامتی، کسب شهرت و فعالیت با دوستان، به‌ترتیب بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند. بررسی روابط بین متغیرهای تحقیق نشان داد که ارتباط مثبت و

- 1 . Skewness and Kurtosis
- 2 . Tolerance
- 3 . Variance Inflation Factor

جدول ۱. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
							۱	۱. تعهد ورزشی
						۱	۰/۴۰*	۲. فعالیت با دوستان
					۱	۰/۵۳*	۰/۴۶*	۳. شهرت
				۱	۰/۵۷*	۰/۶۴*	۰/۵۰*	۴. سلامتی
			۱	۰/۷۲*	۰/۵۵*	۰/۶۱*	۰/۴۲*	۵. شأن اجتماعی
		۱	۰/۶۲*	۰/۵۶*	۰/۳۵*	۰/۵۳*	۰/۲۴*	۶. شرکت در رویدادهای ورزشی
	۱	۰/۵۵*	۰/۵۵*	۰/۵۶*	۰/۴۵*	۰/۵۷*	۰/۳۶*	۷. کسب آرامش از طریق ورزش
۱	۰/۷۱*	۰/۷۰*	۰/۸۸*	۰/۸۷*	۰/۷۵*	۰/۸۱*	۰/۵۲*	۸. انگیزه کلی مشارکت
۴/۳۲	۴/۱۰	۴/۲۶	۴/۱۸	۴/۴۷	۴/۴۰	۴/۴۰	۴/۲۴	میانگین
۰/۴۲۵	۰/۷۳	۰/۷۴	۰/۵۵	۰/۵۱	۰/۴۹	۰/۴۳	۰/۶۴	انحراف استاندارد
۱-۵	۱-۵	۱-۵	۱-۵	۱-۵	۱-۵	۱-۵	۱-۵	دامنه

*روابط در سطح $P \leq 0.01$ معنادار است.

جدول ۲. نتایج همبستگی چنگانه بین مؤلفه‌های انگیزه مشارکت ورزشی با تعهد ورزشی

مدل *	تعداد نمونه	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد برآورد
انگیزه‌های مشارکت ورزشی	۱۲۲	۰/۵۵۶	۰/۳۰۹	۰/۲۷۳	۰/۵۴۵

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون بین مؤلفه‌های انگیزه مشارکت ورزشی با تعهد ورزشی

متغیرهای پیش‌بین	ضریب غیراستاندارد		ضریب استاندارد		آماره t	سطح معناداری
	B	S.E	β			
فعالیت با دوستان	۰/۰۹۰	۰/۱۶۵	۰/۰۶۱		۰/۵۴۸	۰/۵۸۵
کسب شهرت	۰/۲۷۲	۰/۱۲۹	۰/۲۱۱		۲/۰۹۸	۰/۰۳۸
کسب سلامتی	۰/۳۷۵	۰/۱۵۸	۰/۳۰۴		۰/۳۷۲	۰/۰۱۹
کسب پایگاه اجتماعی	۰/۰۹۴	۰/۱۴۹	۰/۰۸۱		۰/۶۳۲	۰/۵۲۸
شرکت در رویدادهای ورزشی	-۰/۱۲۲	۰/۰۹۱	-۰/۱۴۳		-۱/۳۳۸	۰/۱۸۳
کسب آرامش از طریق ورزش	۰/۰۸۶	۰/۰۹۱	۰/۰۹۹		۰/۹۵۲	۰/۳۴۳

جدول ۴. مقایسه میزان تعهد ورزشی براساس جنسیت

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	آزمون T مستقل	
				T	درجه آزادی
مرد	۷۰	۴/۰۳۹	۰/۷۱	-۴/۷۲۷	۱۱۰/۱۱۵
تعهد ورزشی زن	۵۲	۴/۵۱۵	۰/۳۸		
					۰/۰۰۰

جدول ۵. مقایسه انگیزه های مشارکت ورزشی بر اساس جنسیت

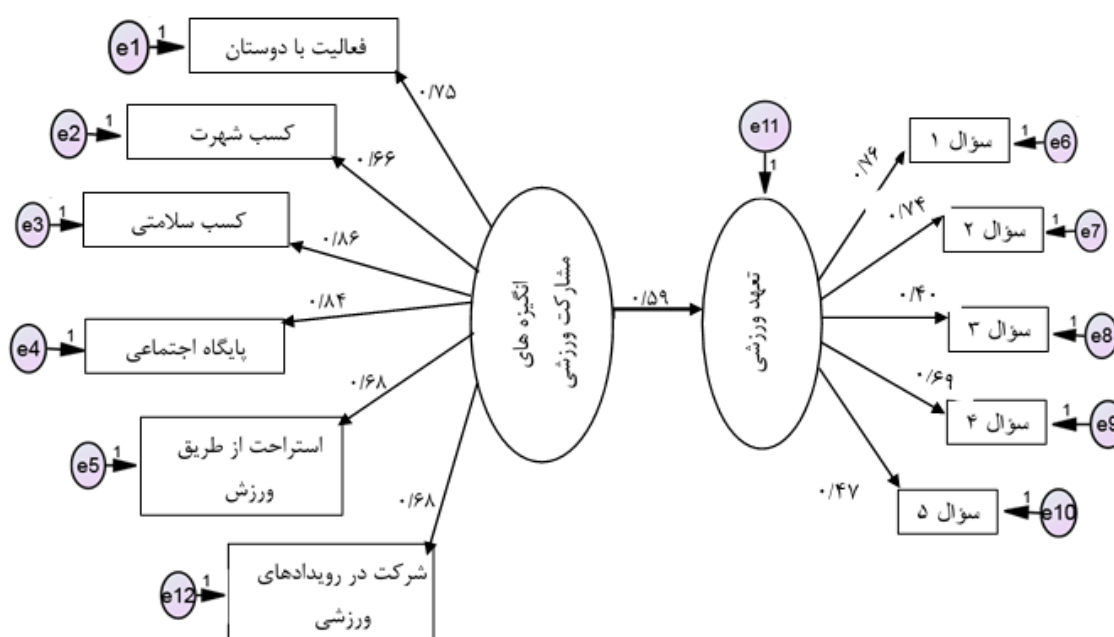
انگیزش	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	آزمون T مستقل		
					T	درجه آزادی	سطح معناداری
فعالیت با دوستان	مرد	۷۰	۴/۳۲	۰/۴۷	-۲/۶۰	۱۱۹/۹۴	۰/۰۱
	زن	۵۲	۴/۵۱	۰/۳۴			
کسب شهرت	مرد	۷۰	۴/۲۹	۰/۵۶	-۳/۲۳	۱۱۵/۶۵	۰/۰۰۲
	زن	۵۲	۴/۵۶	۰/۳۴			
کسب سلامتی	مرد	۷۰	۴/۳۶	۰/۵۹	-۳/۲۵	۱۱۴/۱۹	۰/۰۰۲
	زن	۵۲	۴/۶۴	۰/۳۴			
پایگاه اجتماعی	مرد	۷۰	۴/۰۳	۰/۵۹	-۳/۹۱	۱۱۹/۸۷	۰/۰۰۰
	زن	۵۲	۴/۴۰	۰/۴۲			
شرکت در رویدادهای ورزشی	مرد	۷۰	۴/۱۷	۰/۸۱	-۱/۶۴	۱۱۹/۶۲	۰/۱۰۳
	زن	۵۲	۴/۳۹	۰/۶۳			
کسب آرامش از طریق ورزش	مرد	۷۰	۳/۸۹	۰/۷۵	-۴/۲۹	۱۱۹/۸۳	۰/۰۰۰
	زن	۵۲	۴/۴۱	۰/۵۸			
انگیزه کلی مشارکت ورزشی	مرد	۷۰	۴/۲۰	۰/۴۶	-۴/۰۸	۱۱۸/۸۴	۰/۰۰۰
	زن	۵۲	۴/۴۹	۰/۳۰			

در مدل ارائه شده (شکل ۱)، انگیزه کلی مشارکت ورزشی به عنوان متغیر برونزا و متغیر تعهد ورزشی به عنوان متغیر درونزا در نظر گرفته شده است. برای سنجش کفایت برازش مدل، آمارها و شاخص های مختلفی عرضه شده است، با توجه به عدم توافق عمومی و کلی در بین پژوهشگران مدلیابی معادلات ساختاری بر روی بهترین شاخص های برازندگی برآورد، بنابر پیشنهاد کلاین و تامسون (۲۰۰۴) در تحقیق حاضر از بین شاخص های برازندگی مطلق، شاخص خی و نسبی (CMIN/DF)^۱ و شاخص ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب (RMSEA)^۲ و از بین شاخص های برازندگی تطبیقی، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)^۳ و شاخص برازش هنجار شده (NFI)^۴ استفاده شد (۱۰).

از آنجا که مقادیر بحرانی مربوط به مسیرها بزرگتر از قدر مطلق $\pm 1/96$ است، می توان گفت همه مسیرها از نظر آماری معنادارند (شکل ۱ و جدول ۶). بررسی ضرایب

استاندارد در جدول ۶ نشان می دهد که متغیر انگیزه مشارکت به طور کلی توانسته است بر متغیر تعهد ورزشی تأثیر معناداری داشته باشد ($\beta=0/59$). از بین زیرمقیاس های انگیزه مشارکت ورزشی نیز، زیرمقیاس های کسب سلامتی، پایگاه اجتماعی و فعالیت ورزشی با دوستان، به ترتیب بیشترین بار عاملی را به خود اختصاص داده اند. بنابراین می توان گفت قوی ترین انگیزه ورزشکاران جانباز و معلول از شرکت در فعالیت های ورزشی کسب سلامتی، به دست آوردن پایگاه اجتماعی و فعالیت ورزشی با دوستان است. همان طور که در قسمت شاخص های آماری نشان داده شده است، شاخص CFI بزرگتر از ۰/۹۰ و RMSEA کوچکتر از ۰/۰۸ و CMIN/DF کوچکتر از ۲ نشان از برازش خوب و قابل قبول مدل دارند.

- 1 . Chi-Square
- 2 . Root Mean Square Error of Approximation
- 3 . Comparative Fit Index
- 4 . Normed Fit Index

برازندگی تطبیقی	برازش هنجار شده	خی دو نسبی	ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب	سطح معناداری
۰/۹۴۱	۰/۸۷۴	۱/۷۴۷	۰/۰۷۹	۰/۰۰۲

شکل ۱. ضرایب استاندارد تأثیر متغیر انگیزه مشارکت ورزشی بر تعهد ورزشی

جدول ۶. ضرایب استاندارد و مقادیر بحرانی مربوط به کلیه مسیرها

مسیرها	ضریب استاندارد	انحراف استاندارد	مقادیر بحرانی
انگیزه مشارکت < ---- تعهد ورزشی	۰/۵۹	۰/۱۵	۴/۹۳
انگیزه مشارکت < ---- فعالیت ورزشی با دوستان	۰/۷۵	۰/۰۹	۷/۵۱
انگیزه مشارکت < ---- پایگاه اجتماعی	۰/۸۴	۰/۱۱	۸/۲۶
انگیزه مشارکت < ---- کسب سلامتی	۰/۸۶	۰/۱۰	۸/۴۱
انگیزه مشارکت < ---- کسب شهرت	۰/۶۶	۰/۱۰	۶/۶۷
انگیزه مشارکت < ---- کسب آرامش از طریق ورزش	۰/۶۸	---	---
انگیزه مشارکت < ---- شرکت در رویدادهای ورزشی	۰/۶۷	۰/۱۵	۶/۸۲

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین انگیزه‌های مشارکت ورزشی و تعهد ورزشی در بین جانبازان و معلولان شرکت کننده در مسابقات قهرمانی کشور بود. یافته‌ها نشان داد که ارتباط مثبت و معناداری بین انگیزه مشارکت و تعهد ورزشی ورزشکاران وجود دارد. حسینی و همکاران (۱۳۹۲) و گارسیا و همکاران (۲۰۱۰) در تأیید این موضوع دریافته‌اند (۴،۱۴) که انگیزش ارتباط معناداری با تعهد ورزشی دارد. بنابراین می‌توان از انگیزه

مشارکت ورزشکاران به‌عنوان راهنما در طراحی راهبرد-های جذب و نگهداری آنها استفاده کرد (۲۱). انگیزه، کلید آغاز انجام هر کار و فعالیتی به‌شمار می‌رود و می‌تواند رفتارهای افراد را تحریک، تقویت و هدایت کند. با توجه به اینکه مشارکت منظم و مستمر در فعالیت‌های ورزشی برای دستیابی به مزایای کامل تندرستی ضروری است توجه به انگیزه‌ها اهمیت است تا به‌واسطه آن افراد مشارکت در ورزش را جزو برنامه‌های زندگی خود قرار

توانند با تأکید و اطلاع رسانی بیشتر درباره فواید ورزش و تأثیر آن بر سلامت عمومی این قشر از جامعه و همچنین فراهم نمودن شرایط درخشش این ورزشکاران در میادین ورزشی، موجب افزایش تعهد و مشارکت بیشتر آنان در فعالیت های ورزشی شوند.

افراد معمولاً وضعیتشان در جامعه را خوب، بد، بالا یا پایین توصیف می کنند، پایگاه اجتماعی، وضعیت یا موقعیتی است که فرد در اجتماع دارد و هویت او را تعیین می کند. مشارکت در فعالیت های ورزشی یکی از راه های به دست آوردن این پایگاه است، بنابراین یک فرد معلول تلاش می کند تا با تداوم فعالیت ورزشی و کسب مقام های قهرمانی، پایگاه اجتماعی شایسته ای را برای خود کسب و آن را تثبیت کند و در عین حال به استقلال نسبی دست یابد، این امر بیانگر انگیزش درونی برای ارضای نیاز به شایستگی و استقلال است که در تئوری خودمختاری دسی و رایان به آن اشاره شده است.

با توجه به ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق، انگیزه فعالیت ورزشی با دوستان ارتباط معناداری با تعهد ورزشی داشته است. این یافته با نتایج پژوهش های رضائی نژاد و همکاران (۱۳۸۸) همخوان است (۵)، زیرا در پژوهش های مذکور انگیزه بودن با دوستان و روابط متقابل اجتماعی از جمله دلایل افراد برای شرکت در فعالیت های ورزشی بوده است. در توجیه این یافته می توان گفت که اگرچه رشته دو و میدانی یک ورزش انفرادی است و کار تیمی در آن نقش چندانی ندارد و در بسیاری از موارد ورزشکاران به تنهایی یا فقط با مربی خود به تمرین می پردازند، تعاملات اجتماعی و بودن با دوستان، در ایجاد انگیزه نقش شایان توجهی دارد.

در ادامه یافته ها نشان داد که انگیزه های کسب آرامش از طریق ورزش ($r=0/36$) و شرکت در رویدادهای ورزشی ($r=0/24$) ارتباط ضعیف اما معناداری با تعهد ورزشی

دهند و از فواید آن تا آخر عمر بهره مند شوند. این یافته نشان می دهد که در صورت وجود امکانات و تأسیسات ورزشی مخصوص معلولان و همچنین رفع برخی از موانع و محدودیت ها می توان از انگیزه آنان برای پیشرفت ورزش قهرمانی و همچنین حفظ جامعه ای سالم و تندرست و توسعه فرهنگ ورزش سود جست.

یافته ها نشان داد که انگیزه کسب سلامتی بالاترین ضریب همبستگی را با تعهد ورزشی دارد؛ این یافته با نتایج تحقیقات رضائی نژاد و همکاران (۱۳۸۸) و قدرت-نما و حیدری نژاد (۱۳۹۲) همخوان است (۷، ۵). وجود محدودیت های حرکتی در معلولان، آنان را به سمت زندگی کم تحرک سوق می دهد؛ کم تحرکی از عوامل تهدیدکننده سلامتی است که می تواند فرد را دچار بیماری ها و مشکلات متعددی کند. این مشکلات و بیماری ها در معلولان به دلیل محدودیت های جسمی-حرکتی بیشتر از سایر افراد نمود پیدا خواهد کرد. بنابراین ورزش کردن برای معلولان از ضروریات به شمار می رود، به طوری که در پژوهش هایی از جمله تحقیق بخشایش و همکاران (۱۳۹۱) و یازسیگل و همکاران (۲۰۱۲) بر این موضوع تأکید شده است (۳۱، ۲). همچنین یافته ها نشان داد که پس از انگیزه کسب سلامتی، به ترتیب انگیزه های کسب شهرت و پایگاه اجتماعی بیشترین ارتباط را با تعهد ورزشی داشته اند. این یافته با نتایج تحقیق جارسما و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی دارد (۲۰) و نشان می دهد یکی از عواملی که می تواند تعهد ورزشی را تقویت کند، انگیزه ورزشکاران جانباز و معلول برای شناساندن و نشان دادن توانایی های خود به جامعه و به دست آوردن پایگاه اجتماعی در میان اعضای جامعه است.

نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که انگیزه های کسب سلامتی و شهرت، قوی ترین پیش بینی کننده تعهد ورزشی هستند. از این رو مربیان و مسئولان مربوط می-

داشته‌اند و می‌توانند تاحدودی تقویت‌کننده تعهد ورزشی باشند. این یافته را این‌گونه می‌توان توضیح داد که نمونه آماری تحقیق از جمله افرادی‌اند که دارای سابقه ورزشی و حتی قهرمانی بوده‌اند، از این‌رو لذت شرکت در رویداد ورزشی و کسب آرامش از طریق ورزش را تجربه کرده‌اند و این امر موجب افزایش معناداری تعهد ورزشی در آنها شده است؛ البته این ارتباط ممکن است در افرادی که به‌صورت تفریحی ورزش می‌کنند در سطح بالاتری باشد. ویژگی‌های جسمانی و روانی انسان از یکدیگر تفکیک‌پذیر نیستند و همیشه به‌صورت یک کل واحد عمل می‌کنند و تغییر در هر بخش آن می‌تواند بر کل بدن تأثیر بگذارد. مشارکت در فعالیت بدنی نیز از این قاعده مستثنا نیست و موجب ایجاد آرامش روانی افراد شرکت‌کننده می‌شود و به‌عنوان یک عامل انگیزاننده مطرح است.

مقایسه میزان تعهد و انگیزه‌های مشارکت ورزشی براساس جنسیت ورزشکاران نشان داد که تفاوت معناداری بین زنان و مردان وجود دارد و تنها در زیرمقیاس انگیزه شرکت در رویدادهای ورزشی بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود نداشت. این یافته با نتایج پژوهش رضائی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸) همخوان است (۵). یافته‌ها نشان دادند که زنان نسبت به مردان در دو متغیر تعهد و انگیزه از میانگین بالاتری برخوردارند و این نشان می‌دهد که زنان برای مشارکت در ورزش از انگیزه و تعهد

بالاتری برخوردارند و به کسب سلامتی و تناسب اندام اهمیت بیشتری می‌دهند.

یافته‌ها در مدل معادلات ساختاری نشان داد که انگیزه مشارکت ورزشی توانسته است مستقیماً و به‌طور کلی تأثیری با ضریب ۵۹ درصد بر تعهد ورزشی داشته باشد و ۳۴ درصد از واریانس آن را تبیین کند. ملاحظه می‌شود که ۶۶ درصد از واریانس متغیر تعهد ورزشی تحت تأثیر متغیرهای خارج از تحقیق قرار دارد، از این‌رو به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آتی عوامل دیگری را نیز بررسی کنند که تبیین‌کننده مقدار واریانس باقیمانده باشد. به‌طور خلاصه، انگیزه عمده ورزشکاران جانباز و معلول، کسب سلامتی و به‌دست آوردن شهرت و پایگاه اجتماعی از طریق ثابت کردن توانایی‌های خود در میادین ورزشی است و این انگیزه‌ها تقویت‌کننده تعهد ورزشی در آنان است. تعهد علاوه‌بر ماندگاری فرد در فعالیت‌های ورزشی موجب افزایش تلاش و بهبود عملکرد وی نیز خواهد شد. بنابراین با توجه به یافته‌های تحقیق به مسئولان و رسانه‌ها پیشنهاد می‌شود با اطلاع‌رسانی بیشتر در زمینه تأثیر ورزش بر سلامتی و بهبود توانایی‌های حرکتی جانبازان و معلولان، آنان را به ورزش مستمر تشویق کنند. به مربیان نیز پیشنهاد می‌شود که فضای مناسبی برای بروز استعدادها و توانایی‌های جانبازان و معلولان فراهم آورند و از این طریق شرایط را برای مشارکت مستمر آنان فراهم کنند.

منابع و مآخذ

۱. اسماعیلی، میلاد. (۱۳۹۲). "اهمیت شناسایی نوع انگیزه فرد برای مشارکت در فعالیت بدنی". چکیده مقالات سومین کنگره پیشگامان پیشرفت، تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ص ۱۱.
۲. بخشایش، سید حمیده؛ بهمنی، فاطمه و کمالی، محمد. (۱۳۹۱). "بررسی و مقایسه سلامت روان افراد معلول ورزشکار و غیر ورزشکار با نوع معلولیت". مجله طب جانباز، جلد ۵، ش ۱، صص ۲۶-۲۲.

۳. بشارت، محمد علی. (۱۳۸۴). "رابطه سختکوشی با موفقیت ورزشی و سلامت روانی دانشجویان ورزشکار". فصلنامه المپیک، سال سیزدهم، ش ۲، صص ۱۲۳-۱۳۳.
۴. حسینی، الهه؛ بحر العلوم، حسن و علی ئی، مریم. (۱۳۹۲). "ارتباط بین انگیزه های مشارکت، لذت و تعهد ورزشی بانوان شرکت کننده در فعالیت های ورزشی". پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، دوره ۲، ش ۳، صص ۳۷-۴۷.
۵. رضائی نژاد، رحیم؛ رحمانی نیا، فرهاد و تقوی تکیار، سید امیر. (۱۳۸۸). "بررسی انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش های همگانی در فضاهای روباز". نشریه مدیریت ورزشی، ش ۲، صص ۱۹-۵.
۶. شجاعی، هادی. (۱۳۸۲). "ورزش معلولان از دید توانبخشی و تعریف واژه های کلیدی". تهران: انتشارات پژوهشکده مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، ص ۳۵.
۷. قدرت نما، اکبر و حیدری نژاد، صدیقه. (۱۳۹۲). "رابطه انگیزه مشارکت ورزشی با میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز". مطالعات مدیریت ورزشی، ش ۱۸، صص ۲۰۲-۱۸۹.
۸. کیانی، مجید؛ شیروانی، طهماسب؛ قنبری، هادی و کیانی، سیاوش. (۱۳۹۱). "تعیین جایگاه فعالیت ورزشی در نحوه گذران اوقات فراغت جانبازان و معلولان". مجله علمی- پژوهشی طب جانباز، سال پنجم، ش ۱۸، صص ۳۴-۲۶.
۹. مختاری، پونه. (۱۳۸۷). "انگیزه در ورزش". چاپ اول، تهران: انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران.
۱۰. میرز، لاورنس اس؛ گامست، گلن و گارینو، آنتونی جی. (۱۳۹۱). "پژوهش چندمتغیری کاربردی". مترجمان: حسن پاشاشریفی، ولی الله فرزاد، سیمین دخت رضاخانی، حمیدرضا حسن آبادی، بلال ایزانلو و مجتبی حبیبی. چاپ اول، تهران: انتشارات رشد.
11. Blinde, E. M., Taub, D. E. (1999). "Personal empowerment through sport and physical fitness activity: Perspectives from males college students with physical and sensory disabilities". *Journal of Sport Behavior*, 22, pp: 181- 202.
12. Boslaugh, S. E., Andresen, E. M. (2006). "Correlates of physical activity for adults with disability". *Preventing Chronic Disease*, 3(3), p: 78.
13. Furjan-Mandic, G., Kondric, M., Tusac, M., Rausavljevic, N., Kondric, L. (2010). "Sports students' motivation for participating in table tennis at the faculty of kinesiology in Zagreb". *International Journal of Table Tennis Sciences*, 6, pp: 44-47.
14. Garcia-Mas, A., Palo, P., Gili, M., Ponseti, X., Borrás, P. A., Vidal, J., Cruz, J., Torregrosa, M., Villamarín, F., Sousa, C. (2010). "Commitment, enjoyment and motivation in young soccer competitive players". *The Spanish Journal of Psychology*, 13(2), pp: 609-616.
15. Gill, D. L., Gross, J. B., Huddleston, S. (1983). "Participation motivation in youth sports". *International Journal of Sport Psychology*, 14, pp: 1-14.
16. Graham, A., Reid, G. (2000). "Physical fitness of adults with an intellectual disability: A 13-year follow up study". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(2), pp: 152-161.
17. Guidetti, L., Franciosi, E., Gallorta, M. C., Emerenziani, G. P., Baldari, C. (2010). "Could be sport specialization influence fitness and health of adults with mental retardation?". *Research in Developmental Disabilities*, 31(5), pp: 1070-1075.

18. Hartman, E., Houwen, S., Scherder, E., Visscher, C. (2010). "On the relationship between motor performance and executive functioning in children with intellectual disabilities". *Journal of Intellectual Disability Research*, 54, pp: 468–477.
19. Heerden, V. (2014). "The relationships between motivation type and sport participation among students in a south African context". *Journal of Physical Education and Sport Management*, 5(6), pp: 66-71.
20. Jaarsma E. A., Dijkstra P. U., Geertzen J. H. B., Dekker, R. (2014). "Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review". *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24, pp: 871–881.
21. Krinanthi, G., Konstantinos, M., Andreas, G. (2010). "Self-determination and sport commitment: An evaluation by university intramural participants". *Fitness Society of India*, 6, pp: 41-52.
22. Lannem, A. M., Sorensen, M., Frosli, K. F., Hjeltne, N. (2009). "Incomplete spinal cord injury, exercise and life satisfaction". *Spinal Cord Journal*, 47(4), pp: 295-300.
23. Laving, J. R. (2012). "Sport commitment in wheelchair basketball: An interpretive look into the lives of individuals with physical disabilities". Unpublished M.A. Thesis. Faculty of Applied Health Sciences, Brock University, Ontario, Canada.
24. Meera Abdullah, N., Abdul Hamid, N., Ismail, S., Parnabas, V. (2014). "Motives for sporting activities participation among wheelchair athletes". *International Conference on Global Trends in Academic Research*, Kuala Lumpur, Malaysia.
25. Omar-Fauzee, M. O., Mohd-Ali, M., Kim Geok, S., Ibrahim, N. (2010). "The participation motive in the Paralympics". *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences*, 2(1), pp: 250-272.
26. Physical Activity Guidelines Advisory Committee. (2008). "Physical activity guidelines advisory committee report". Washington DC: U.S. Department of Health and Human Services.
27. Scanlan, T. K., Carpenter, P. J., Schmidt, G. W., Simons, J. P., Keeler, B. (1993). "An introduction to the sport commitment model". *Journal of Sport and Exercise: Psychology*, 15, pp: 1-15.
28. Seyyed Asri, S. A., Akbari, B., Farahbakhsh, A. (2014). "Sport motivation among Iranian university students". *Social and Behavioral Sciences*, 114, pp: 810 – 815.
29. Soares, J., Antunnes, H., Tillar, R. V. D. (2013). "A comparison between boys and girls about the motives for the participation in school sport". *Journal of Physical Education and Sport*, 13(3), pp: 303-307.
30. World Health Organization. (2004). "Global strategy on diet, physical activity, and health". Geneva: World Health Organization.
31. Yazicioglu, K., Yavuz, F., Goktepe, A. S., Kenan Tan, A. (2012). "Influence of adapted sports on quality of life and life satisfaction in sport participants and non-sport participants with physical disabilities". *Disability and Health Journal*, 5, pp: 249-253.